

Feszés

12 mű sorakozik egymás mellett. Mind a tizenkettőt a téli napfelkelte káprázata tölti meg. És ha már napfelkelte, akkor napszakok, és, ha számok, méghozzá éppen 12, akkor meg számmisztika, amiben nagyon nem hiszek, de szívesen élek vele, kivált, ha kulturális és művészeti közegben tájékozodom, mert ott minden jelenségnek jelentősége van és lehet, akár az alkotó akaratán kívül is. 12, 12 óra, az fél nap. 12 óra éppen elég idő egy éjszakához, vagy éppen egy nappalhoz. Ám a tizenkét kép egyetlen időpillanatról készült, amely már nem az éjszakáé és nem is a nappalé, csupán egy nagyon rövid időszávé. És ezt Ildikó a teljességigényével kívánja megragadni. A sorozat teljes kerek egész, de a végtelenségig bővíthető. A 12 a teljesség egyik szimbóluma. S a bevezetőm végén engedjenek meg egy nagyon személyes közbevetést. A kiállítás címe, s persze a kiállítás zenei vonatkozása is, eszembe juttatta kamaszkorom legszeretettebb heavy metal bandáját, a Deep Purple-t, Mélybíbor. S mi volt a kedvenc számom, hát persze, hogy a Black night.

Nem kérdés számomra, hogy Ale Ildikó most kiállított képei megőrizve haladják meg művészetének sajátos karakterét, amely intimitásból, játékosságból, érzéki-érzelmes ritmikából, struktúraalkotásból gyökerezik. Ez és a korábbi sorozatok darabjai is mind egy-egy mikrokozmosz, amit egyszerre alakít a valóság, az élet-helyszínek, a belső és külső terek, kisebb-nagyobb tárgyak, valamint a művészet immanens világa: a vonal, a színek, tónusok és persze a művészi fantázia. Ez a világa nem a Deep Purpel súlyos basszusain alapszik, ami nem jelenti azt, hogy a képei ne ismernék a nehézséget, a fájdalmat, a diszharmóniát. De az biztos, a képterek állandó mozgásban vannak, pulzálnak, kavarnak, íveket írnak le. Tekintetünket, mintha valami szél sodorná, hajtana előre. Ildikó rámutat egy tárgyra, egy helyre, egy szobarészletre, egy városi tájra, hogy azonnal el is emelje őket a realitástól. Akkor is absztrahálódnának, ha nem zenei absztraktokra készültek volna. Vagy túlságosan közel megyünk, vagy egészen messzire lépünk a valóságtól, így érkezünk meg Ale Ildikó univerzumába, ebbe a felnőtt, de azt hiszem a gyerekszemnek is vonzó életillusztrációkba, s nem véletlenül jut eszembe Ildikó képeiről Paul Klee munkássága. Ahogy eszembe jutnak Portia szép szavai is A velencei kalmár 5. felvonásából: „Hány dolgot érlel a kellő idő / Való tökélyre és igaz becsére!”. Shakespeare a dolgok, a jelenségek helyi értékéről beszélgeti a gazdag és szellemes úrnőt, és voltaképpen arról is, implicite, hogy a művészet képes az alig láthatót is a kellő időben hatalmassá, de legalább is tekintélyessé tenni. Ezt teszi Ildikó is.

Ahogy már jeleztem, Ildikó tovább lép, valami többlettel, valami újjal is megtoldja művészetének stíluskészletét.

Most is itt láthatók a fantáziájának kreációi, továbbá azok a jelenségek, tárgyak, a csak a pillanatban létező fenomének, amelyek itt vannak körülöttünk, csak nem vesszük észre őket, és azok is, amelyek közös, közismert, közösen megélt világdarabok, csak éppen eddig nem festettek meg őket senki. Mindezeket így együtt most Ildikó egy feszés, megfeszített közegbe veti bele. Az elsődleges feszültségforrás a szín lesz, a halvány bíbor, ez a gyorsan elillanó színárnyalat, amelyet egy téli napfelkelte pillanataiban láthatunk az égen. Minden képen ez a szín uralkodik,

aminek tényleges sajátja, hogy rendkívül ritkán, rövid ideig érhető tetten a természetben. Téli, zimankós hideg kell hozzá, és a horizonton didergő napkorong. Olyan színviszony ez, ami egyszerre készletti csodára az embert és egyszerre készletti szigorú önreflexióra, gyakorlatias képzetekre, megfontolt elhatározásokra. Ez a szín olyan feszes, és törekeny, mint a hirtelen megfagyott vízfelszín. Miközben porózus, puha-meleg pasztellmorzsák tömege hordozza ezt a hűvöset. De a feszültséget az is előidézi, hogy a képek mellé egy zenedarab, egy zenei absztrakt rendelődött, pontosabban a képek kerültek a zenei absztraktok mellé. Természetesen a genezis folyamatának elemei nem cserélhetők fel, ám a kiállítótérben mindennek már nincs különösebb jelentősége, a kép és zene mellérendelő viszonyban áll egymással. De ez nem valamiféle könnyes, egymás karjába való borulás, a képek sem, és Blahó Attila kompozíciói sem teszik ezt lehetővé. A Blahó Attila által szerzett zenedarabok úgynevezett absztraktok, amelyek különös helyet foglalnak el a zene világában. Kísérleti zene harmonikus effektekkel. A Halvány bíbor kiállításban a zene és a kép mellérendelő viszonyban van egymással, de nem kötelező őket együtt fogyasztani. Ha úgy tetszik, egyedül lehetünk a zenével, ahogy a képekkel is. Ha társítjuk őket, akkor egy feszes dialógust, elmélkedő párbeszédet kapunk, nem a filmművészetből ismert konstellációt, amelyben kezesbáránnyá szelődül a muzsika. Ott a zene feladva autonómiáját a mozgókép kiszolgálójává lesz. Aki ezt az anyagot végignézi, a zene és a kép egy sokkal komplexebb, bonyolultabb, s akár ellentmondásosabb együttállásával fog találkozni.

Csak néhány mű-párt emelek most ki a 12 közül, s velük igyekszem megragadni ezeket az izgalmas kapcsolatokat, párbeszédeteket.

Az 1. absztraktban vízcsobogás hallunk, majd erre a csobogásra üreges, örvényhangok ülnek rá. Valahol messze járunk, egy idegen helyen. Talán a földön, de meglehet, hogy egy idegen, távoli planétán. Ezzel szemben a képen egy szobabelsőnek látszó tér fogad bennünket, talán egy budoár, még a finom illatokat is érezni, de aztán elvesztjük a fonalat, kiszaladnak a kezünk közül a vonalak, s lesz egyre rejtélyesebb a látvány, legalább olyanira, mint a zene.

A 4. absztrakt apró, ám jelentőségteljes dolgok hangjait gyűjti csokorba. Ahhoz hasonlatosak ők, mint a harmat az elhajló fűszálon, a hímporral telített lepkeszárny, a távolból békésen hozzánk érkező vonathang. A képen is, mintha a magasba emelkedtek, megmozdultak volna ezek a jelentéktelenségükben jelentőségteljes dolgok, amik a padló és a fal találkozásának mezsgyéjén húzódtak, vagy a padló repedéseiben, esetleg az álmok világában.

A 12. képen ablakok, házfalak utak lépcsők rendeződnek izgalmas struktúrává. A zene elutasít, vészjósló sikolyok hosszú sora, amelyet meg-megszakít a jótékony csend, s időről időre pozitív hangágacsák is kinőnek belőle. De ha már város, inkább pislákoló fényű kandeláberek azok.

Befejezésül a 10. párt említem. A kép jobb oldalán nagy puha elemekből álló nyugodt struktúrát látunk. Egy ágy, azon matracok, és egy alvó emberi fej. Bíbor fényben a függöny és az ablakon játszó hajnali lég, mint egy színes Álom. Fenséges álmohangokat hallunk 4-5 percig, aztán elcsendesül az álom, mint a rádió adásszünet idején. Nem sokára itt az ébredés.

És akkor átadom a terepet az ébrenlévőknek, s hogy a többi, hol eltartó, hol
összecsengő kép-hangtörténet kibontását most már ők, azaz önök végezzék el. Nem
fognak unatkozni. Köszönöm a figyelmet!

Hemrik László

művészeti író

Halvány bíbor, Ale Ildikó festőművész kiállítása Blahó Attila zongoraművész
elektronikus szerzeményeihez.

Hemrik László művészeti író megnyitóbeszéde

DEÁK 17 Galéria, Budapest, 2018. október 03.